Olimpiada Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym

LVI Edycja

Etap okręgowy

24.01.2015

Czas pracy:

60 minut

Instrukcja dla zawodnika

1. Sprawdź, czy test zawiera 14 stron (zadania 1–28 oraz brudnopis). Ewentualny brak strony zgłoś członkowi Komisji Okręgowej Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym (OWoPiŚW).
2. Pamiętaj, że rozwiązanie testu odbywa się w warunkach kontrolowanej samodzielności, korzystanie z jakichkolwiek pomocy jest niedozwolone, a Komisja Okręgowa OWoPiŚW może zdyskwalifikować zawodnika na skutek stwierdzenia niesamodzielności pracy.
3. Za rozwiązanie testu możesz uzyskać maksymalnie 50 punktów. Przy każdym zadaniu wpisano liczbę punktów do uzyskania. Za odpowiedź Komisja Okręgowa OWoPiŚW może przyznać wyłącznie pełne punkty.
4. Odpowiedzi wpisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym lub niebieskim tuszem/atramentem. Nie używaj korektora. Wszelkie poprawki traktowane są jako odpowiedzi błędne.
5. Pamiętaj, że nie będą oceniane poprawne informacje wykraczające poza zakres polecenia. Jeśli zaś podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką Komisja Okręgowa OWoPiŚW oceni na zero punktów.

PARTNERZY OWoPiŚW

Bank Polski

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

come

Zadanie 1. …/2 pkt

Rozstrzygnij, które zdania na temat Rady Bezpieczeństwa ONZ zawierają informacje prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Zdanie	Prawdziwe	Fałszywe
a)	Członkowie niestali Rady Bezpieczeństwa wybierani są z zachowaniem zasady reprezentacji geograficznej na okres 3 lat.		
b)	Zgodnie z zasadą reprezentacji geograficznej, w Radzie Bezpieczeństwa krajom Ameryki Łacińskiej i Karaibów (GRULAC) zagwarantowano 2 miejsca dla członków niestałych.		
c)	Rada Bezpieczeństwa nie odbywa regularnych spotkań.		
d)	Podjęcie decyzji o charakterze merytorycznym przez Radę Bezpieczeństwa wymaga uzyskania minimum 10 głosów poparcia, przy braku sprzeciwu któregokolwiek z członków stałych.		

Zadanie 2. …/1 pkt

W poniższym tekście znajdź i podkreśl jedno zdanie zawierające nieprawdziwą informację.

System parlamentarny to system rządów oparty na tzw. podwójnej egzekutywie, która polega na rozdziale funkcji szefa rządu i głowy państwa. W systemie tym nie jest dozwolone łączenie funkcji w rządzie i parlamencie. Rząd zobowiązany jest do ustąpienia w rezultacie otrzymania wotum nieufności od parlamentu. Ten ostatni może być rozwiązany przez głowę państwa.

Zadanie 3. …/2 pkt

Rozstrzygnij, które informacje dotyczące działalności Polski w ramach ONZ są prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Zdanie	Prawdziwe	Fałszywe
a)	Pierwszym stałym przedstawicielem Polski przy ONZ został Stanisław Mikołajczyk.		
b)	W 1992 r. funkcja specjalnego sprawozdawcy Komisji Praw Człowieka ONZ w byłej Jugosławii została powierzona Tadeuszowi Mazowieckiemu.		
c)	Minister spraw zagranicznych RP Andrzej Olechowski na sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 1994 r. zaproponował wykreślenie z Karty Narodów Zjednoczonych klauzul dotyczących tzw. państw nieprzyjacielskich (inaczej: tzw. klauzuli nieprzyjacielskiej).		
d)	Prezydent Lech Kaczyński na 51. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ przedstawił projekt konwencji przeciwko przestępczości zorganizowanej.		

Zadanie 4. …/1 pkt

Uzupełnij definicję.

Język **(A)** …….. to – w Polsce w myśl *ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r.* – język tradycyjnie używany na terenie danego państwa przez jego obywateli, którzy stanowią grupę liczebnie mniejszą od reszty ludności tego państwa, różniący się od oficjalnego języka urzędowego oraz niebędący ani dialektem oficjalnego języka tego państwa, ani językiem migrantów. *Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r.* przyznaje taki status językowi **(B)** ……..……. .

Zadanie 5. …/*1 pkt*

Rozstrzygnij, które wydarzenie chronologicznie było pierwsze, a które – ostatnie. W tabeli obok dwóch z nich wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Wydarzenie	Pierwsze	Ostatnie
a)	Pierwsze posiedzenie Rady Bezpieczeństwa w Londynie, na którym przyjęty został jej regulamin		
b)	Przyjęcie przez Zgromadzenie Ogólne ONZ Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka		
c)	Ratyfikacja przez Polskę Karty Narodów Zjednoczonych		
d)	Wejście w życie Karty Narodów Zjednoczonych		

Zadanie 6. …/*2 pkt*

Podkreśl poprawne dokończenia zdań.

A. Dokument określający wysokość składek wpłacanych przez państwa członkowskie ONZ jest uchwalany przez

a) Radę Bezpieczeństwa.
b) Sekretariat.
c) Zgromadzenie Ogólne.
d) Radę Powierniczą.

B. Państwo, którego dług wobec ONZ jest równy lub przekracza sumę składek za okres dwóch poprzednich lat, zgodnie z art. 19 Karty Narodów Zjednoczonych, zostaje

a) pozbawione prawa głosowania w Zgromadzeniu Ogólnym.
b) pozbawione prawa głosowania w Radzie Bezpieczeństwa.
c) usunięte z ONZ.
d) zawieszone we wszystkich prawach członkowskich.

Zadanie 7. …/*1 pkt*

Rozstrzygnij, czy zdanie zawiera informację prawdziwą czy fałszywą. W tabeli obok zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

Zdanie	Prawdziwe	Fałszywe
W odniesieniu do samorządu terytorialnego, Konstytucja RP stanowi wprost, iż ustrój terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej.		

Zadanie 8. …/*2 pkt*

Na podstawie przedstawionego tekstu oraz wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

W dniu 29 listopada 1947 r. uchwalona została Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 181 w celu podzielenia terytorium mandatowego na dwa państwa: żydowskie i arabskie. Nie udało się jednak wprowadzić w życie planu podziału, ponieważ w dzień po przyjęciu Rezolucji wybuchła wojna domowa na tym terytorium mandatowym, której kontynuacją była I wojna izraelsko-arabska.

A. Podaj nazwę terytorium mandatowego, o którym mowa.

……

B. Podaj nazwę państwa-mandatariusza, któremu, uchwałą Ligi Narodów, powierzono do administrowania terytorium mandatowe, o jakim mowa.

……

C. Napisz, w jakich latach odbywała się wspomniana pierwsza z serii wojen izraelsko-arabskich.

……

Zadanie 9. …/*1 pkt*

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Zgodnie z Konstytucją RP, w czasie stanu nadzwyczajnego nie może być zmieniona

a) ustawa o powszechnym obowiązku obrony RP.
b) ustawa o wyborze Prezydenta RP.
c) ustawa o wykonywaniu mandatu posła i senatora.
d) ustawa o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych RP poza granicami państwa.

Zadanie 10. …/*3 pkt*

Na podstawie fotografii, fragmentu artykułu oraz wiedzy własnej uzupełnij poniższy tekst.

[…] Pojednanie było polityczną filozofią **(F)***, odkąd w 1990 r. wyszedł z więzienia, do którego na resztę życia wtrącił go w 1964 r. biały rząd. Międzynarodowa izolacja, sankcje gospodarcze, uliczne zamieszki i strajki, a przede wszystkim niewydolność utopii* **(A)** *sprawiły, że biały rząd postanowił podzielić się władzą z* **(F)***, [który] w* **(E)** *wygrał pierwsze wolne wybory i został pierwszym czarnoskórym prezydentem kraju.*

Wielu białych wciąż uważało go za terrorystę i komunistę, czarni zaś nie rozumieli wyrozumiałości, z jaką odnosił się do niedawnych prześladowców. **(F)** *wyciągał do nich rękę na zgodę. Nie karał, lecz powoływał Komisję Prawdy i Pojednania, która za wyznanie zbrodni i szczery żal za wyrządzone krzywdy obiecywała przebaczenie. – Choć tak różni, jesteśmy jednością – powtarzał. – Jesteśmy ludem tęczy.*

W 1995 r., po latach izolacji, w **(B)** *rozegrano mistrzostwa świata w rugby, ukochanym sporcie białych Afrykanerów, znienawidzonym przez czarnych, którym kojarzył się właśnie z* **(A)**. *Reprezentacja* **(B)** *wygrała zawody.* **(F)**, *ubrany w pogardzane przez czarnych barwy [...] rugbistów, ostentacyjnie kibicował im przez cały turniej, a na koniec wręczył puchar.*

W finałowym meczu zawodników wspierali już zarówno biali, jak i czarni […]

Źródło: W. Jagielski, *Pożegnanie z […]*, „Gazeta Wyborcza”, Soweto 11.06.2010, http://wyborcza.pl; na zdjęciu przykład segregacji rasowej, osobne sektory dla białych, Bloemfontain, za: http://portalwiedzy.onet.pl.

(A) ..... to termin oznaczający w języku Afrykanerów *segregację, separację, rozdział*. Stosowany był na określenie systemu ścisłej segregacji rasowej, stworzonego w oparciu o doktrynę głoszącą ustawowe i kulturowe oddzielenie ras i odrębność ich rozwoju, noszącego w praktyce cechy rasizmu, który stanowił przez ponad 40 lat podstawę polityki władz **(B)** *(nazwa państwa)* ……, sankcjonującej absolutną supremację ludności białej. Mimo że w 1966 r. system ten został uznany przez **(C)** *(nazwa organu)* ……..…… ONZ za zbrodnię przeciwko ludzkości, a w 1973 r. objęty Międzynarodową Konwencją o zwalczaniu i karaniu **(D)** …….…….….. (weszła w życie w 1976 r.), definitywny kres jego istnieniu położyły w tym kraju dopiero pierwsze w historii państwa powszechne i wolne wybory parlamentarne w **(E)** …… roku, w których zwyciężył, reprezentujący ludność czarnoskórą, Afrykański Kongres Narodowy (ANC), a jego przewodniczący, **(F)** *(imię i nazwisko)* …….. objął funkcję prezydenta państwa.

Zadanie 11. …/*3 pkt*

Na podstawie fotografii oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia dotyczące instytucji Unii Europejskiej, na czele której stanął 1 grudnia 2014 r. widoczny na fotografii polityk.

Źródło: Oficjalna strona internetowa instytucji UE, której dotyczy pytanie

A. Podaj nazwę instytucji.

.....……

B. Rozstrzygnij, które zdania na temat instytucji zawierają informacje prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Zdanie	Prawdziwe	Fałszywe
a)	Wyznacza ogólne kierunki polityki i priorytety UE oraz rozwiązuje złożone i delikatne kwestie, których nie można było rozwiązać na niższym szczeblu współpracy międzyrządowej.		
b)	Ma uprawnienia – wraz z Parlamentem Europejskim – do uchwalania aktów prawnych.		
c)	Zatwierdza i podpisuje w imieniu UE umowy dotyczące różnych zagadnień, takich jak ochrona środowiska, handel, rozwój, włókiennictwo, rybołówstwo, nauka, technika i transport.		
d)	Kadencja jej nowo wybranego przewodniczącego ma trwać do 31 grudnia 2016 r.		

Zadanie 12. …/*2 pkt*

Uzupełnij tabelę dotyczącą agencji wyspecjalizowanych ONZ. Do każdego opisu dopisz akronim anglojęzycznej nazwy organizacji. Wybierz cztery właściwe odpowiedzi spośród następujących: ILO, IMF, UNESCO, UNICEF, UNIDO, UNRWA.

	Opis organizacji	Akronim nazwy organizacji
a)	Organizacja, która w 1946 r. została pierwszą agencją wyspecjalizowaną Narodów Zjednoczonych. W 1969 r. otrzymała Pokojową Nagrodę Nobla.	
b)	Wyspecjalizowana agencja ONZ powołana w celu zapewnienia ochrony i pomocy humanitarnej dla uchodźców palestyńskich w Jordanii, Libanie, Syrii oraz w Strefie Gazy i na Zachodnim Brzegu Jordanu.	
c)	Cele organizacji, która działa jako agencja wyspecjalizowana ONZ od 1985 r., to popieranie rozwoju przemysłu krajów rozwijających się w formie organizowania współpracy regionalnej i krajowej, pomoc przy modernizacji przemysłu, wypracowanie nowych koncepcji rozwoju ekonomicznego.	
d)	Międzynarodowa organizacja finansowa działająca w ramach ONZ, która zajmuje się kwestiami stabilizacji ekonomicznej na świecie. Do zadań instytucji należy m.in. popieranie międzynarodowej współpracy walutowej oraz uporządkowanych stosunków walutowych, tworzenie warunków dla wielostronnego regulowania należności za bieżące operacje w handlu międzynarodowym, udzielanie pomocy w likwidacji trudności płatniczych i in.	

Zadanie 13. …/2 pkt

Uporządkuj pod względem chronologicznym decyzje podjęte w trakcie szczytów Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO). W tabeli obok informacji o podjętej decyzji wpisz w odpowiedniej rubryce numery od 1 do 4, przy czym nr 1 oznacza najwcześniej podjętą decyzję.

	Informacja o podjętej decyzji	Kolejność
a)	Decyzja o formalnym zaproszeniu Czech, Polski i Węgier do członkostwa w NATO	
b)	Decyzja o uruchomieniu programu *Partnerstwo dla Pokoju*	
c)	Decyzje dotyczące dalszego charakteru i czasu trwania misji ISAF oraz o przyjęciu nowej koncepcji strategicznej NATO	
d)	Decyzja o utworzeniu sił szybkiego reagowania NATO (tzw. szpica)	

Zadanie 14. …/1 pkt

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

W 1998 r. w stosunku do Polski weszła w życie sporządzona w Montego Bay w 1982 r. Konwencja Narodów Zjednoczonych

a) o prawie morza.
b) przeciwko korupcji.
c) przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.
d) w sprawie zmian klimatu.

Zadanie 15. …/1 pkt

Na podstawie zaprezentowanych wyników badań CBOS dotyczących oceny działalności Sejmu i Senatu podkreśl prawidłowe dokończenie zdania.

Tabela nr 1: Dane Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS) dotyczące oceny działalności Sejmu i Senatu

Oceniane instytucje	Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań													Zmiany VII–VIII 2014
		2013					2014								
		VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		w procentach													
Sejm	dobra	15	20	13	14	16	17	16	23	20	20	23	19	18	–1
	zła	71	65	71	70	68	67	70	63	66	63	60	65	64	–1
	Trudno powiedzieć	14	15	16	16	16	16	14	14	14	17	17	16	18	+2
Senat	dobra	17	20	19	18	19	20	20	26	22	24	25	21	23	+2
	zła	55	54	53	53	50	52	55	50	49	46	46	50	47	–3
	Trudno powiedzieć	28	26	28	29	31	28	25	24	29	30	29	29	30	+1

Źródło: Komunikat z badań CBOS (118/2014), *Opinie o działalności parlamentu, prezydenta i władz samorządowych*, Warszawa 2014.

A. Liczba respondentów, którzy dobrze ocenili Sejm w sierpniu 2014 r. w porównaniu do marca 2014 r. zmniejszyła się o

a) 5 procent (%).
b) 5 punktów procentowych (p.p.).
c) 1 procent (%).
d) 1 punkt procentowy (p.p.).

B. Liczba respondentów, którzy źle ocenili Senat w sierpniu 2014 r. w porównaniu do sierpnia 2013 r. zmniejszyła się o

a) 3 procent (%).
b) 3 punkty procentowe (p.p.).
c) 8 procent (%).
d) 8 punktów procentowych (p.p.).

Zadanie 16. …/*1 pkt*

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Oficjalnym językiem Organizacji Narodów Zjednoczonych nie jest język

a) arabski.
b) chiński.
c) japoński.
d) rosyjski.

Zadanie 17. …/*2 pkt*

Uporządkuj pod względem chronologicznym niżej wymienione polskie partie polityczne. W tabeli obok nich wpisz w odpowiedniej rubryce numery od 1 do 4, przy czym nr 1 oznacza najwcześniej utworzoną partię.

	Partia	Kolejność
a)	Kongres Liberalno-Demokratyczny (KLD)	
b)	Konfederacja Polski Niepodległej (KPN)	
c)	Liga Polskich Rodzin (LPR)	
d)	Ruch Odbudowy Polski (ROP)	

Zadanie 18. …/*3 pkt*

Na podstawie przedstawionej fotografii, tekstu oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia dotyczące jednego z organów ONZ.

Źródło: http://www.unic.un.org.pl

Organ ustanowiony został w 1945 r. na mocy Karty Narodów Zjednoczonych w celu rozstrzygania sporów prawnych między państwami. Swoją działalność rozpoczął już w kwietniu 1946 r. Odgrywa istotną rolę w interpretacji i rozwoju prawa międzynarodowego. Siedziba organu mieści się w widocznym na fotografii Pałacu Pokoju w Hadze.

A. Podaj nazwę organu.

.....

B. Rozstrzygnij, które zdania na temat organu zawierają informacje prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Zdanie	Prawdziwe	Fałszywe
a)	Statut organu jest integralną częścią Karty Narodów Zjednoczonych.		
b)	Dla zapewnienia ciągłości prac organu co 3 lata wymianie ulega 1/3 jego składu.		
c)	W organie może zasiadać maksymalnie dwóch obywateli tego samego państwa.		

d)	Rozpatruje skargi wniesione przez państwa, organizacje i osoby indywidualne.		

Zadanie 19. …/1 pkt

Na podstawie przedstawionej fotografii okładki książki oraz własnej wiedzy podkreśl poprawne dokończenie zdania.

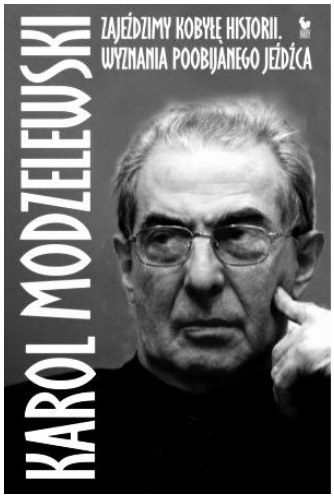

Źródło: www.iskry.com.pl

W 2014 r. za autobiograficzną książkę pt. „*Zajeździmy kobyłę historii. Wyznania poobijanego jeźdźca”* ten wybitny historyk mediewista, działacz polityczny, jeden z najbardziej znanych opozycjonistów z czasów PRL, otrzymał

a) Nagrodę Literacką Nike.
b) Nagrodę na rzecz Nauki Polskiej.
c) Nagrodę Wolności Słowa.
d) Paszport „Polityki”.

Zadanie 20. …/2 pkt

Podkreśl poprawne dokończenia zdań na temat jednej z konwencji ONZ.

A. 10 grudnia 2014 r. obchodzona była 30 rocznica przyjęcia przez Zgromadzenie Ogólne ONZ

a) Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania.
b) Konwencji o prawach dziecka.
c) Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet.
d) Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

B. Konwencja weszła w życie w stosunku do Polski w roku

a) 1983.
b) 1989.
c) 1991.
d) 1997.

Zadanie 21 …/2 pkt

Na podstawie wiedzy własnej oraz poniższego fragmentu uzupełnij tekst.

„Unia Eurazjatycka (a właściwie Eurazjatycka Unia Gospodarcza, EUG) to flagowy rosyjski projekt instytucjonalnego podporządkowania sobie państw postsowieckich w oparciu o więzy polityczne i zapowiadaną wspólną przestrzeń gospodarczą. Do udziału w projekcie integracyjnym, pozornie wielostronnym, lecz w rzeczywistości skrywającym sieć powiązań bilateralnych Rosji z sąsiadami, Kreml zdołał nakłonić dotąd […]. Kluczowe znaczenie dla odbudowy, a następnie petryfikacji rosyjskich wpływów w sąsiedztwie miałoby jednak włączenie do organizacji Ukrainy, co wydawało się realistyczne jeszcze w 2013 roku. Majdan oraz wojna rosyjsko-ukraińska przekreśliły tę możliwość, otworzyły jednak przed Rosją scenariusz alternatywny – uznanie przez państwa zachodnie Unii Eurazjatyckiej za partnera w dyskusji nad nowym ładem na kontynencie, który miałby służyć przywróceniu pokoju na Ukrainie. […]”

Źródło: A. Eberhardt, *Dialog z Unią Eurazjatycką o Ukrainie – szansa czy pułapka?*, Ośrodek Studiów Wschodnich, http://www.osw.waw.pl, 2014-12-01

Prezydenci Rosji, **(A)** *(nazwy państw)* …… i …… podpisali w maju **(B)** …… roku traktat o utworzeniu Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (EUG). W tym samym roku umowy o dołączeniu do EUG podpisały także *(nazwy państw)*: **(C)** ……...…

(w październiku) i **(D)** ……..……. (w grudniu).

Zadanie 22. …/3 pkt

Do poniższego tekstu źródłowego na temat roli Senatu w polskim ustroju państwowym zostały wprowadzone trzy zdania z nieprawdziwymi informacjami. Znajdź i podkreśl te zdania.

[…] W myśl Konstytucji RP, w Senacie zasiada 100 senatorów wybieranych w wyborach powszechnych i bezpośrednich, w głosowaniu tajnym. […] obowiązująca ustawa zasadnicza i praktyka jej stosowania przesądzają o nierównoprawnej pozycji izb. To Sejm decyduje ostatecznie o kształcie ustawy przekazywanej prezydentowi do podpisu i o losach weta prezydenckiego. Jedynie Sejmowi Konstytucja powierza udział w powoływaniu rządu i sprawowanie kontroli nad jego działalnością, wybór sędziów Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu […]. Nierównoprawność izb dotyczy również zmiany Konstytucji, którą może zainicjować tylko Sejm.

Obie izby na równych prawach – każda większością 2/3 głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby swoich członków – uchwalają ustawę o wyrażeniu zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej, na podstawie której ma nastąpić przekazanie kompetencji organów władzy państwowej w niektórych sprawach organowi międzynarodowemu lub organizacji międzynarodowej. Przy czym, w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej w Unii Europejskiej Rada Ministrów współpracuje jedynie z Sejmem. […]

Senat na równych prawach z Sejmem współtworzy Zgromadzenie Narodowe. Obecność zarówno senatorów, jak i posłów jest tak samo istotna dla wypełniania jego funkcji, a więc dla przyjęcia przysięgi składanej przez Prezydenta RP obejmującego urząd oraz wysłuchania jego orędzia. Głosy senatorów znaczą tyle samo, co głosy posłów, kiedy Zgromadzenie Narodowe podejmuje uchwałę o postawieniu Prezydenta w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu albo o uznaniu trwałej niezdolności Prezydenta do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia. Marszałek Senatu przejmuje obowiązki prezydenta RP, jeżeli nie może ich wykonywać Marszałek Sejmu tymczasowo do tego powołany. Ponadto, wcześniejsze zakończenie kadencji Sejmu nie powoduje jednoczesnego ustania pełnomocnictw Senatu.

Jako jeden z dwóch organów władzy ustawodawczej Senat ma prawo do inicjatywy ustawodawczej i uczestniczy w uchwalaniu ustaw. Bezwzględna większość posłów, działająca w obecności co najmniej połowy ich ustawowej liczby, może jednak odrzucić stanowisko Senatu w sprawie ustawy uchwalonej przez Sejm. […]

Konstytucja powierza Marszałkowi Senatu i grupie 30 senatorów obowiązek czuwania nad przestrzeganiem jej postanowień, dając im możliwość występowania do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskami w sprawach dotyczących zgodności prawa z ustawą zasadniczą, a także zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych. […]

Źródło: fragmenty publikacji R. Piotrowskiego pt. *Rola Senatu w polskim ustroju państwowym*, „Noty o Senacie", Senat RP, 2012, http://www.senat.gov.pl

Zadanie 23. …/1 pkt

Na podstawie przedstawionego logo oraz wiedzy własnej uzupełnij tekst poprzez wpisanie nazwy międzynarodowej organizacji, mającej status agencji wyspecjalizowanej ONZ.

……....……

……..……..……..

ma siedzibę w Montrealu. Zajmuje się rozwojem techniki i organizacji międzynarodowego transportu lotniczego w aspekcie bezpieczeństwa, nawigacji, meteorologii, łączności, procedur, kontroli ruchu i zagadnień prawnych. Ustanawia międzynarodowe normy i regulacje dotyczące bezpieczeństwa, sprawności i prawidłowości transportu powietrznego.

Źródło: http://digilander.iol.it/aircraftfire/1024/arffciv.htm

Zadanie 24. …/3 pkt

Na podstawie przedstawionej fotografii, tekstu oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia dotyczące instytucji rzecznika praw obywatelskich (ombudsmana) w Polsce.

Źródło: www.brpo.gov.pl

Prawnik i dyplomata, profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. W latach 1991-2000 poseł na Sejm, członek Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego opracowującej Konstytucję RP z 1997 r.

W dniu 10 czerwca 2010 r. została powołana przez Sejm RP na stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich. W dniu 8 lipca 2010 r. Senat RP podjął uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na powołanie.

A. Podaj imię i nazwisko przedstawionej osoby.

.....……

B. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Pierwszym Rzecznikiem Praw Obywatelskich w Polsce został(a)

a) Janusz Kochanowski.
b) Andrzej Zoll.
c) Ewa Łętowska.
d) Tadeusz Zieliński.

C. Rozstrzygnij, które zdania zawierają informacje prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Zdanie	Prawdziwe	Fałszywe
a)	Rzecznik Praw Obywatelskich jest w Polsce samodzielnym organem konstytucyjnym.		
b)	Rzecznik Praw Obywatelskich jest w Polsce powoływany przez Sejm RP za zgodą Senatu i Prezydenta RP.		
c)	Kadencja Rzecznika Praw Obywatelskich w Polsce trwa 5 lat.		
d)	Działalność Rzecznika Praw Obywatelskich w Polsce nie może dotyczyć ochrony praw i wolności cudzoziemców oraz bezpaństwowców (apatrydów).		

Zadanie 25. …/2 pkt

Na podstawie wiedzy własnej, a także materiałów źródłowych dotyczących Indeksu Percepcji Korupcji (ang. *Corruption Perceptions Index – CPI*), sporządzonego przez TI w 2014 r. wykonaj poniższe polecenia.

„[…] Indeks Percepcji Korupcji (CPI), przygotowywany corocznie przez organizację pozarządową Transparency International, służy oszacowaniu skali problemu korupcji na świecie i powstaje przy wsparciu ludzi biznesu, analityków z całego świata, w tym ekspertów zamieszkałych w ocenianym kraju. W zestawieniu uwzględniono 175 państw. Każde zostało oceniane w skali od 100 (największa przejrzystość) do 0. Ranking układany jest według liczby uzyskanych punktów: od największej do najmniejszej. Najwyższa lokata w rankingu oznacza, że w danym rejonie problem nie występuje (albo występuje w mniejszym stopniu). […]”

Źródło: *Najbardziej skorumpowane kraje na świecie,* „Polityka”, 3 grudnia 2014

Mapa polityczna świata: Rezultaty CPI z 2014 r.

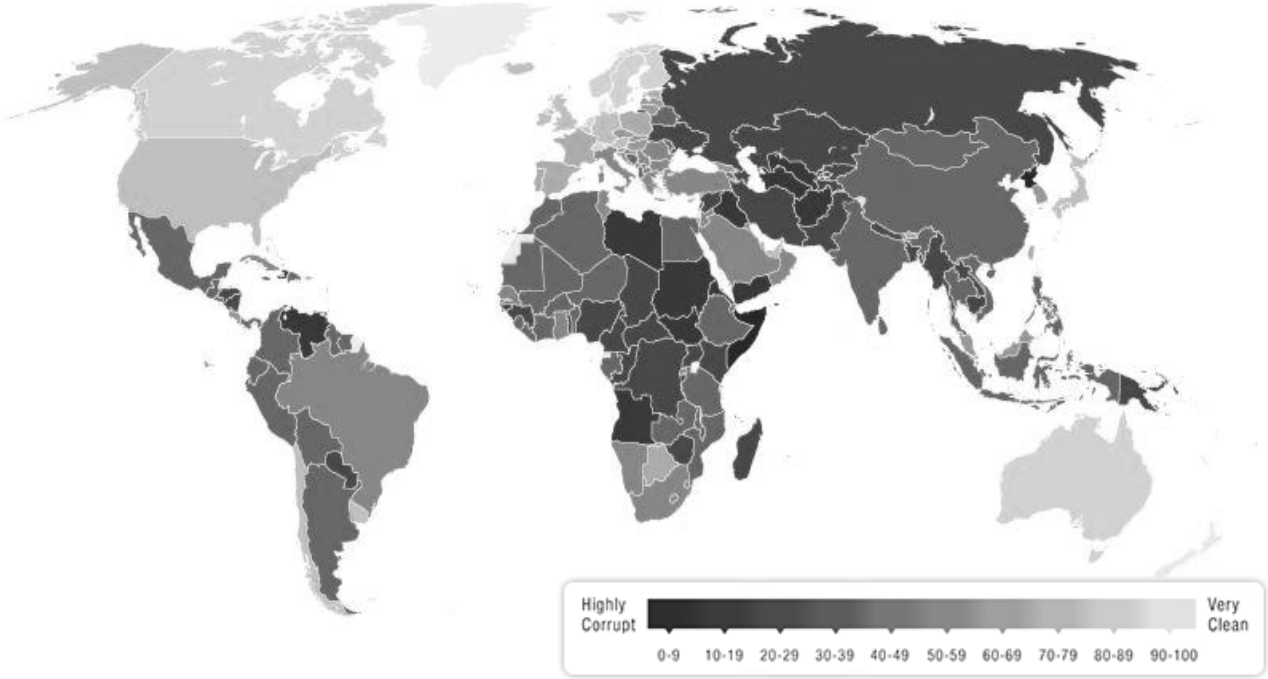

Źródło: *Corruption Perceptions Index 2014: Results*, Transparency International, http://www.transparency.org/cpi2014/results

Tabela nr 2: Państwa, które zajęły pierwsze 15 miejsc w CPI z 2014 r.

Lokata	**Państwo**	**Pkt 2014**	**Pkt 2013**	**Pkt 2012**
1	Dania	92	91	90
2	Nowa Zelandia	91	91	90
3	Finlandia	89	89	90
4	Szwecja	87	89	88
5	Norwegia	86	86	85
5	Szwajcaria	86	85	86
7	Singapur	84	86	87
8	Holandia	83	83	84
9	Luksemburg	82	80	80
10	Kanada	81	81	84
11	Australia	80	81	85
12	Niemcy	79	78	79
12	Islandia	79	78	82
14	Wielka Brytania	78	76	74
15	Belgia	76	75	75
15	Japonia	76	74	74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Corruption Perceptions Index 2014: Results*, Transparency International, http://www.transparency.org/cpi2014/results

A. Rozstrzygnij, które informacje dotyczące CPI z 2014 r. są prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”

	Zdanie	Prawdziwe	Fałszywe
a)	Kraje nieeuropejskie stanowią jedynie 10 proc. dziesięciu państw o najbardziej przejrzystych systemach władzy.		
b)	Somalia i Korea Płn. należą do najbardziej skorumpowanych krajów na świecie.		

c)	Największa skala korupcji w Europie dotyczy Białorusi, która jest w gorszej sytuacji niż sąsiadująca z nią Ukraina.		

B. Podkreśl poprawne uzupełnienie zdania.

Transparency International (TI), z siedzibą swojego Międzynarodowego Sekretariatu w

a) Amsterdamie,
b) Berlinie,
c) Londynie,
d) Paryżu,

sporządza Indeks Percepcji Korupcji (*CPI*) począwszy od roku 1995.

Zadanie 26. …/*1 pkt*

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych na 68. sesji w dniu 20 grudnia 2013 r. proklamowało rok 2015

a) Międzynarodowym Rokiem Chemii
b) Międzynarodowym Rokiem Rodziny
c) Międzynarodowym Rokiem Światła i Technologii Wykorzystujących Światło
d) Międzynarodowym Rokiem Współpracy w Dziedzinie Wody

Zadanie 27. …/*3 pkt*

Na podstawie wiedzy własnej oraz poniższego fragmentu wykonaj poniższe polecenia.

„(…) *Na konferencji ustalono warunki pokoju, a także rozmawiano na temat przyszłości Bośni i Hercegowiny. Stworzono wspólny wieloetniczny rząd, ustalono obecny system polityczny kraju oraz zapowiedziano wolne wybory. Bośnię i Hercegowinę podzielono na Federację Muzułmańsko-Chorwacką i Republikę Serbską, przy czym zachowano jej międzynarodowe granice. Ustalono, że zawieszenie broni, które rozpoczęło się 5 października 1995 roku będzie trwało nadal. Wszystkie przypadki łamania praw człowieka na terenie BiH zbadać miała utworzona w tym celu Komisja ds. Praw Człowieka. Uchodźcom i osobom przesiedlonym zapewniono prawo do bezpiecznego powrotu do swoich domów, a także do odzyskania utraconych własności lub uzyskania odszkodowania. Nadzór nad wdrażaniem wojskowych elementów porozumienia sprawować miał IFOR (Implementation Force)* (...) *Za nadzór nad wdrażaniem w życie cywilnych elementów uzgodnień pokojowych oraz za koordynację działań organizacji i agencji cywilnych na terenie Bośni i Hercegowiny odpowiedzialny został Wysoki Komisarz ONZ High Representative, mianowany przez Radę Bezpieczeństwa ONZ*”.

Źródło: http://www.unic.un.org.pl

A. Uzupełnij tekst.

Porozumienie pokojowe, zawarte 21 listopada w Dayton i podpisane 14 grudnia 1995 roku w Paryżu, zakończyło 3,5 letnią wojnę w Bośni. W rozmowach brali udział prezydenci *(nazwy państw)* **a)** …… – Slobodan Milosevic, **b)** ……. – Franjo Tudnam i **c)** ……. – Alija Izetbegovic, a także liczni obserwatorzy i reprezentanci społeczności międzynarodowej.

B. Rozstrzygnij, które zdania są prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Zdanie	Prawdziwe	Fałszywe
a)	Misja UNMOP (ang. *United Nations Mission of Observers in Prevlaka*) trwała w latach 1996–2002 na Półwyspie Prevlaka (południowa granica Chorwacji i Federalnej Republiki Jugosławii).		
b)	Misja UNPROFOR (ang. *United Nations Protection Force*) trwała w latach 1992–1997, miejscem działań było wyłącznie terytorium państw: Bośnia i Hercegowina, Chorwacja i Jugosławia (Serbia i Czarnogóra).		
c)	Misja UNMIBH (ang. *United Nations Mission in Bosnia and Hercegovina*) trwała w latach 1994–2009, miejscem działań było wyłącznie terytorium Bośni i Hercegowiny.		
d)	UNPREDEP (ang. *United Nations Preventive Deployment Force*) trwała w latach 1995–1999 w Macedonii, a jej mandat nie został przedłużony w wyniku weta Chin.		

Zadanie 28. …/*1 pkt*

Na podstawie fragmentów artykułu, przedstawionej fotografii oraz własnej wiedzy podkreśl poprawne dokończenie zdania.

„O … nie wiadomo właściwie nic. Nie wiadomo nawet, czy w ogóle istnieją. A mimo to są najmodniejszym obecnie zjawiskiem […] Nie chodzi tylko o słynną już regułę, że prawdziwy … nigdy nie powie o sobie, że nim jest. […] Łatkę … można przecież przykleić każdemu, bo nikt nie wie, kto nim właściwie jest. Mimo to … interesuje się dziś cały świat. Każdy zna kogoś, kogo mógłby nazwać … . Mówią o nich socjolodzy i media, a internet aż się ugina od definicji. To największa i najbardziej widoczna młodzieżowa kultura od czasu …, a jednocześnie kultura, do której oficjalnie nikt nie należy. […] W Polsce pojawili się stosunkowo niedawno. Przede wszystkim w Warszawie, chociaż można zobaczyć ich też w Gdańsku, Krakowie i Wrocławiu. Daniel Przygoda pamięta, że pierwszych … na ulicach Warszawy spotykał już sześć lat temu. – Oczywiście, nie wiedzieli wtedy, że w Stanach coś takiego jak … istnieje, ale mieli wyznaczniki kultury alternatywnej, która dziś pasuje do tego pojęcia. Pojawiły się pierwsze ostre koła, kolorowe tatuaże i ciuchy w stylu vintage […].”

Źródło: B. Janiszewski, *„…- są modni, ale czy są?”*, www.polska.newsweek.pl, 10-09-2011;
zdjęcie: www.theguardian.com

Przedstawiciel współczesnej subkultury, funkcjonującej zarówno wśród nastolatków, jak i ludzi po 20. i 30. roku życia i starszych, wyznacznikiem której jest deklarowana niezależność wobec głównego nurtu kultury masowej (tzw. *mainstreamu*) i ironiczny stosunek do niego oraz przesadne akcentowanie swojej oryginalności i indywidualności, deklarowanie niezależności myślenia, a także zajmowanie się twórczością artystyczną i zainteresowanie niszowymi formami kultury, to

a) got.
b) hip-hopowiec.
c) hipis.
d) hipster.
e) normcore.
f) poppers.

Zgodnie z internetową Encyklopedią PWN to „*przedstawiciel subkultury miejskiej w Stanach Zjednoczonych, związanej z fascynacją kulturą murzyńską, egzotycznymi religiami i jazzem*”.

BRUDNOPIS